OLIMPIADA *LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ*
etapa județeană, 7 decembrie 2013
Nivelul 4 – clasele a XI-a și a XII-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- Textul care depășește limita maximă de rânduri, în cazul în care aceasta este precizată, nu va fi luat în considerare.
- Timpul de lucru este de 3 ore.

Citește cu atenție fiecare text de la cele trei subiecte, apoi cerințele și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I **30 de puncte**

LEGENDA PICTURII

de Michael Tournier

Eu și Pierre ne-am născut în același an, în același sat. Am învățat să citim și să scriem în aceeași școală. Dar acolo destinele noastre au început să o ia fiecare pe alt drum. În vreme ce Pierre excela la matematică, era pasionat de chimie și câștiga toate premiile la fizică, pentru mine contau numai literatura, poezia și, mai târziu, filosofia. Încă de la vârsta de douăzeci de ani, Pierre s-a expatriat. Eu am rămas în sat, în casa secular a strămoșilor mei. Nu-l mai vedeam pe prietenul meu din copilărie, dar mai aveam vești despre el prin părinții lui, care-mi rămăseseră vecini. El se afla în S.U.A. Făcuse studii de electricitate, de electronică și de informatică. Se spunea că ocupă un post important la o firmă de calculatoare.

Îl simțeam îndepărtându-se de mine pe măsură ce-și urma treptat vocația. Eu scriam povestiri și legende ce se adăpau la izvoarele tradiției populare. Mi se părea că numai apropierea pădurilor și a pământurilor arate ale copilăriei mele mi-ar putea hrăni inspirația de povestitor. Cu cât măiestria mea se îmbogățea, cu atât mă înrădăcinam mai adânc în pământul meu natal.

Într-o zi, pe neașteptate, Pierre apăru din nou. Sună la ușa mea și mi se aruncă în brațe. Nu se schimbase aproape deloc. În ciuda distanței, îmi urmărise activitatea. Nu exista vreo carte de-a mea pe care să n-o fi citit și răscitit. Și venea la mine cu o propunere fantastică. Firma lui tocmai pusese la punct un sistem de codificare internațional. Orice program putea fi înregistrat într-un volum infim și devenea accesibil unei multitudini de decodificări în diverse limbi. Îmi propunea să fiu eu primul scriitor din lume care să profite de acest sistem. Dacă eram de acord, toată opera mea ar fi introdusă în calculator și descifrată apoi în cele o sută treizeci de țări dotate în prezent cu un terminal corespunzător. Cărțile mele ar cunoaște astfel o uimitoare răspândire, comparabilă cu cea a Bibliei și a Coranului. Proiectul lui Pierre îmi trezi entuziasmul.

— Eu sunt un om al comunicării, îmi spuse el. Tu ești un om de creație. Comunicarea nu se justifică decât prin mesajul pe care îl vehiculează. Fără tine, eu n-aș fi nimic.

— Nu fi prea modest, îi spusei la rândul meu. Creația nu se poate dispensa de răspândire. Eu nu aspir nici la glorie, nici la avere. Dar am nevoie să fiu citit. Ce-i un muzician a cărui muzică nu e cântată, un autor dramatic fără teatru? Comunicarea adaugă creației o viață multiplicată de nenumărate ori și imprevizibilă, fără de care ea nu e decât un obiect inert.

Și cum eu mă exprim cel mai bine ca povestitor, îi povestii o parabolă a înțeleptului derviș[1] Algazel, mai corect numit Rhazali sau Ghazali, parabolă ușor modificată în stilul meu, așa cum o îngăduie lesne tradiția orală.

[1] derviș s. m. – călugăr musulman

A fost odată un calif[2] al Bagdadului, care voia să fie decorate cele două ziduri ale sălii de onoare din palatul său. Aduse acolo doi artiști, unul din Orient, celălalt din Occident. Primul era un vestit pictor chinez care nu pusese niciodată piciorul afară din provincia lui. Cel de-al doilea, un grec, vizitase toate națiile și părea să vorbească toate limbile. Nu era numai pictor. Era la fel de priceput în astronomie, fizică, chimie, arhitectură. Califul le spuse care-i era intenția și-i încredință fiecăruia câte unul din zidurile sălii de onoare.

— Când veți fi terminat, spuse el, curtea se va aduna cu mare pompă. Ea va cerceta și compara operele voastre, iar aceea care va fi socotită cea mai frumoasă îi va aduce autorului ei o imensă recompensă.

Apoi, întorcându-se către pictorul grec, îl întrebă cât timp i-ar trebui ca să-și termine fresca. Iar grecul răspunse misterios: „Când confratele meu chinez va fi terminat, voi fi terminat și eu.” Atunci califul îl întrebă pe chinez, care ceru un răgaz de trei luni.

— Bine, spuse califul. O să pun să fie împărțită încăperea în două printr-o draperie, ca să nu vă stânjeniți unul pe celălalt, și ne vom revedea peste trei luni.

Cele trei luni trecură, iar califul îi chemă la el pe cei doi pictori. Întorcându-se către cel grec, îl întrebă: „Ai terminat?” Iar grecul, enigmatic, îi răspunse: „Dacă confratele meu chinez a terminat, am terminat și eu.” Atunci califul îl întrebă la rândul lui pe chinez, care răspunse: „Am terminat”.

Curtea se întruni după două zile și se îndreptă în mare alai către sala de onoare pentru a judeca și compara cele două opere. Era un cortegiu magnific, în care se vedeau numai rochii brodate, panașe, bijuterii de aur, arme frumos meșteșugite. Toată lumea se strânse mai întâi în partea cu zidul pictat de chinez. Izbucni atunci un strigăt de admirație. Fresca reprezenta într-adevăr o grădină de vis cu pomi înfloriți și cu mici lacuri în formă de păstaie pe deasupra cărora traversau grațioase pasarele. O viziune paradisiacă pe care nu te mai săturai s-o privești. Încântarea era atât de mare încât unii voiau să fie declarat chinezul ca învingător al concursului, chiar fără să arunce măcar o privire la opera grecului.

Dar curând califul puse să se dea la o parte draperia ce despărțea încăperea în două, și mulțimea se întoarse. Mulțimea se întoarse și slobozi o exclamație de uimire și de încântare.

Așadar, ce făcuse grecul? Nu pictase absolut nimic. Se mulțumise să așeze pe zid o oglindă imensă care se întindea de la pământ până-n tavan. și, desigur, această oglindă reflecta grădina chinezului până în cele mai mici detalii. Dar, veți spune, prin ce era această imagine mai frumoasă și mai emoționantă decât modelul ei? Prin aceea că, în vreme ce grădina chinezului era pustie și lipsită de locuitori, în grădina grecului se vedea o mulțime minunată, cu rochii brodate, panașe, bijuterii de aur și arme frumos meșteșugite. Și toți acei oameni se mișcau, gesticulau și se recunoșteau în oglindă plini de încântare.

Grecul fu declarat în unanimitate câștigător al concursului.

(traducere de Bogdana Savu)

A. (4 puncte: 1 puncte pentru fiecare răspuns corect)
Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Cei doi prieteni se îndepărtează pentru o vreme, deoarece:
a. Pierre nu era interesat de literatură și de filosofie;
b. Pierre nu rezona cu firea idealistă a naratorului;
c. Pierre și prietenul său au ales fiecare ceea ce era mai potrivit pentru el;
d. Pierre s-a expatriat, iar prietenul său a rămas în sat.

2. Scriitorul acceptă cu entuziasm propunerea lui Pierre, deoarece:
a. este un om al comunicării;
b. ca scriitor, are nevoie să fie citit;
c. este interesat de eventuale câștiguri;
d. aspiră la gloria de a fi cunoscut.

[2] calif s.m. – titlu purtat, după moartea lui Mahomed, de șefii musulmanilor care dețineau puterea politică și pe cea religioasă; persoană având acest titlu.

3. Diferențele dintre pictorul chinez și cel grec sunt:
a. de cultură și de vârstă;
b. sociale și mentalitare;
c. culturale și de experiență;
d. de vârstă și sociale**.**

4. Pictura chinezului impresionează prin:
a. idealizarea reprezentării realității;
b. calitatea reprezentării realității;
c. infuzia de pitoresc și de exotic;
d. dinamismul formelor și al contururilor.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)
Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei principale ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

1. Câștigător este declarat în unanimitate pictorul grec.
2. În parabola dervișului, un calif angajează doi pictori.
3. Pictorul chinez trezește admirația tuturora prin frumusețea picturii sale.
4. Pictorul grec așezase pe perete o oglindă în care se reflecta pictura chinezului.
5. Pictorul grec cere califului același răgaz solicitat de pictorul chinez.
6. Pierre îi propune prietenului său să devină primul scriitor inclus în sistemul său informatic.
7. Pierre îl vizitează pe prietenul său din tinerețe.
8. Scriitorul începe să-i spună lui Pierre parabola dervișului Algazel.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare din cerințe)
Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare din următoarele cerințe:
1. Precizează modalitatea prin care Pierre păstrase legătura spirituală cu prietenul său.
2. Din text reiese că pictorul grec anticipează rezultatul concursului. Precizează două indicii în favoarea acestei idei, prezente în text.
3. Explică, în cel mult 6 rânduri, motivul pentru care scriitorul evocă parabola dervișului.
4. Prezintă, în cel mult 6 rânduri, de ce crezi că mulțimea este gata să îl declare câștigător pe pictorul chinez, fără a mai vedea creația pictorului grec.

D. (10 puncte)
Două persoane care au citit povestirea *Legenda picturii* de Michael Tournier discută între ele:
— Cred că pictorul grec a câștigat pe nedrept, deoarece el nu a creat o operă de artă.
— Da? Eu cred, dimpotrivă, că a câștigat meritat, căci a integrat arta în viață.
Redactează două texte, de câte 150-300 de cuvinte fiecare, care să reprezinte susținerea fiecărui punct de vedere exprimat de cei doi cititori, valorificând textul lui Michael Tournier.

SUBIECTUL al II-lea **20 de puncte**

Vizionarea TV, factor determinant în apariția hiperactivității, a irascibilității și a insomniei
de Virgiliu Gheorghe

După o zi de muncă stresantă și epuizantă, odată ajunși acasă, unul dintre puținele lucruri pentru care mai găsim forță și oarecum plăcere să le îndeplinim este să deschidem televizorul. Încercăm astfel să ne deconectăm de grijile zilei, să ne relaxăm și să uităm de toate, să ne distrăm puțin fără să trebuiască să mai depunem efort sau să ne implicăm în ceva anume. Dorința

inconștientă căreia îi dăm glas este de a ne relaxa sau odihni și este oarecum îndreptățit gestul, deoarece experiența arată că după numai două minute de vizionare creierul trece într-o stare similară relaxării, caracterizată de o activitate corticală predominant alfa.

Dacă suntem suficient de obosiți fizic sau dacă avem o structură mentală mai puțin abstractă și o experiență de telespectatori foarte redusă, este posibil să avem norocul ca din această stare de semiadormire (unde alfa), să trecem direct în starea de somn, caracterizată de unde cerebrale mai lente δ (delta) sau θ (teta). Dar odată cu dezvoltarea obiceiului vizionării zilnice a televizorului, proporțional cu timpul alocat acestei activități, se micșorează această probabilitate de a adormi rapid în fața televizorului.

Întrebarea cere se poate pune este: ce caracterizează această relaxare din fața televizorului și care este efectul ei în contextul vieții noastre cotidiene și a sănătății noastre psihice?

Cu toate că, după numai două minute de vizionare, cortexul intră într-o stare predominant alfa, ceea ce ar fi un indiciu al relaxării în același timp, în chip paradoxal, creierul primește mai multe mesaje, imagini, informații decât oricare altă experiență de viață. Adică, în pofida pasivității, a reducerii activității conștiente – a proceselor decizionale, a gândirii și a comportamentului intențional – structurile profunde ale minții sunt solicitate intens. Imaginile, odată pătrunse în minte, nu sunt depozitate acolo ca niște sertare, ci provoacă reacții emoționale, afective sau instinctuale care, prin mulțimea, intensitatea și diversitatea lor, au puterea de a obosi mintea până la epuizare.

Așadar, chiar dacă televizorul are capacitatea de a induce o stare de relaxare, aceasta nu este una de reală odihnă a minții și deconectare, ci doar ne simțim ca și cum mintea s-ar relaxa, în timp ce ea este chiar mai solicitată ca de obicei. Gândurile, grijile noastre sunt îndepărtate pe perioada vizionării, însă, după încetarea ei, acestea vor reveni, adăugându-se alte imagini, probleme, simțăminte pe care le-am trăit uitându-ne la televizor.

Care sunt efectele neurologice și psihice pe termen lung ale acestei solicitări puternice și anormale pe care mintea oamenilor o suportă pe parcursul vizionării TV? În primul rând, ca o reacție generală întâlnită într-un grad mai scăzut sau mai ridicat, în funcție de timpul de vizionare și de caracteristicile sistemului nervos, se observă o creștere a hiperactivității cu consecințe dintre cele mai serioase privind sănătatea sistemului nervos și comportamentul uman.

Mai mult de o treime dintre copiii americani suferă de hiperactivitate, iar în unele clase peste 50 % dintre copii sunt hiperactivi. Nu numai copiii sunt victimele acestei afecțiuni. Hiperactivitatea constituie una dintre problemele cu care se confruntă tot mai mulți dintre adulții țărilor dezvoltate. Ea este considerată, de altfel, cauza impulsivității excesive, a lipsei de control interior, și este văzută ca o cauză principală a comportamentului impulsiv la adulți, a comportamentului antisocial și a delincvenței.

A. (10 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)
Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, raportându-te la textul citat:

1. Precizează două motive pentru care omul apelează la vizionarea programelor TV.
2. Numește două condiții care determină trecerea telespectatorului în stare de somn.
3. Menționează ce tip de activitate cerebrală este asociat relaxării.
4. Prezintă, în cel mult 6 rânduri, un efect pe termen lung pe care îl are vizionarea excesivă a programelor TV.
5. Explică, în cel mult 6 rânduri, de ce vizionarea programelor TV nu reprezintă o reală relaxare.

B. (10 puncte)
Imaginează-ți că ești invitat/invitată să vorbești în fața unor elevi din clasa a V-a despre efectul vizionării excesive a programelor TV.
Redactează un text, de cel mult 15 rânduri, care să reprezinte discursul tău.

SUBIECTUL al III-lea **10 puncte**

Privește afișul de mai jos.

1. Precizează scopul pentru care a fost elaborat afișul.
2. Explică, în cel mult 20 de rânduri, relația dintre titlul expoziției și fotografia folosită în afiș.

